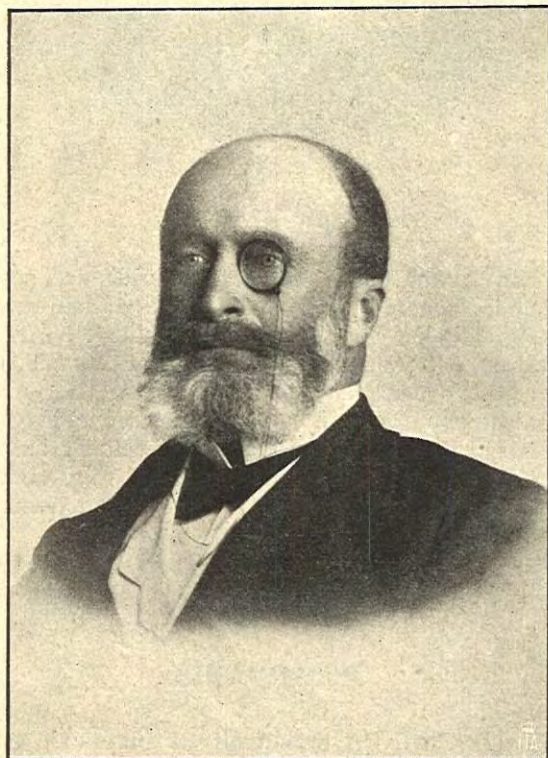

ILLUSTRERAD TIDNING FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG

FRIHERRE WERNER VON SCHWERIN.

SKARHULT. ETT SKÅNSKT HERRESÄTE. FÖR IDUN AF KARLA RÖNNE.

“Her neder i Skaane paa gröneste hed
Mod Gedinge bro, hen i den led
Der ligger Skarholt hin bolde.”

BELÄGEN ungefär 1 1/2 mil norr om Lund höjer den gamla riddarborgen mäktigt och imponerande sina spetsiga gaflar och sju våningar höga torn öfver den omgivande slättbygden. Skarhult är en af de äldsta egendomar i Skåne och har städse varit räknadt bland de största. Skånes herregårdar voro fordom efter hemmantalen delade i klasser. Till första klassen hörde 14 gårdar, af hvilka de sju största kallades “bröderna” och de sju mindre “systrarna”. Skarhult var bland bröderna den sjätte i ordningen.

Så långt Skarhults historia går tillbaka, befinnes det ha ägts af den gamla Rosensparreätten, som äfven kallade sig Skarholt. I omkring fyra och ett halft sekel har detta gods gått i arf inom släkten. Ätten Rosensparre är i Danmarks historia fräjdad och ryktbar, men aldrig särdeles talrik.

Den äldste kände ägaren till Skarholt var Ib Rosensparre, som lefde i 13:de århundradet.

I början af 1800-talet ägdes Skarhult af grefve Magnus Fredrik Brahe, som 1828 sålde det samma till Carl XIV Johan.

Slottsbyggnaden blef på konungens befallning iståndsatt under ledning af professor Brunius, hvilket arbete fullbordades 1843. Redan Carl Johan var betänkt på att afhända sig Skarhult, men underhandlingarna härom

afbrötos genom hans död. Konung Oscar I fullföljde den började underhandlingen och sålde 1844 Skarhult och Pugerup till friherre C. J. von Schwerin och handelshuset Pugaard i Köpenhamn, hvilken firma genast sålde sin halfpart till grefve Einar Reventlow. Med honom öfverenskom baron von Schwerin om en delning af egendomarna, hvarigenom denne sistnämnde bekom på sin lott säteriet Skarhult m. m. Friherre Werner von Schwerin, äldste sonen, brukar och bebör nu gården. — — — — —

Slottsbyggnaden på Skarhult uppfördes 1562 af Sten Skarholt Rosensparre i vacker, tilltalande renässansstil. Den består af en mellanbyggnad, liggande i öster och väster, och tvänne flyglar mot norr. Dessa innesluta en rymlig borggård, och meningen lär ha varit att åt detta håll uppföra ännu en fjärde sida, ehuru denna plan aldrig kommit till utförande. Vid östra flygelns nordöstra hörn reser sig det höga, runda vårdtornet och på borggården i sydöstra innerhörnet är ett mindre åttkantigt traptorn. Det förstnämnda, från ofvan till nedan alldeles öfverhöljdt af grönskande, frodig murgröna, — för ett halft sekel tillbaka planterad af nuvarande ägarens föräldrar, — bidrager i hög grad att förläna den forna riddarborgen en imponant och vördnadsbjudande prägel. I detta torn har man vid för en del år sedan företagen restaurering upptäckt flere löntrappor och gångar, som enligt folktron föra ända fram till Dalby kyrka. I ett litet igenmuradt rum fanns vid gräfning ett rostigt svärd och en del benknor, hvilka troddes vara efter människor — den vid en del gamla slott fästade sägnen om en lefvande inmurad låg härvidlag nära till hands — men vid verkställd undersökning befunnos benen vara djurben.

Byggnaderna på Skarhult hafva alla — utom ofvannämnda torn, som består af sju våningar — en höjd af tre våningar, med branta kroppastak och hvälfda källare under en del af mellanbyggnaden och hela östra flygeln. Denna senare bildar hufvudfasaden. Den har de rikaste ornamenten och de tjockaste murarna.

SKARHULT FRÅN SÖDER.

SKARHULT FRÅN NORDOST.

Skarhult har fordom varit väl befästadt. Omkring några hundra steg öster om borgen låg i söder och norr en uthusbyggnad, hvaraf delar ännu finnas kvar. Dess södra ända utgjordes af ett porttorn, i hvars öppning synas nischer för vaktsofverarna. Öfver denna port lär ha suttit en järnhäll med ätterna Rosensparres och Rosencrantz' vapen och årtalet 1567. Denna byggnad skulle alltså vara uppförd af fru Metta Rosencrantz, två år efter hennes husbondes, herr Sten Rosensparres död. Tornets östra afdelning var försedt med skottgluggar, och bildade detta fasta uthus östra befästningslinien. Åt södra sidan sammanbands huset genom en mur med borgen och från dennas västra flygel, där man äfven kan se märken efter skottgluggar, gick en mur åt norr. På samtliga murarna voro anbragta skottgluggar. Åt tre sidor omgafs befästningen af grädda kanaler, på södra sidan flöt Brå-ån helt nära intill borgen. Dessa murar äro nu nedbrutna och ån ledd ett stycke från stället.

Som vid alla gamla herresäten äro en mängd sägner och historier knutna vid Skarhult. Att en stor skatt ligger dold i några af källrarna, är en trosartikel i hela trakten. En gång för länge sedan sökte tvänne män efter denna skatt och kommo då ned i en källare, som var så full med vatten, att de “måste segla i ett baktråg”. Slutligen nådde de båda skattsökarna en järndörr, som de icke kunde uppbyta. Men genom nyckelhålet sågo de tydligt en penningkista, på hvilken låg en kolossal “slang” (orm) och en svart höna på ett rede fullt af guldägg. Fulla af fasa och förskräckelse hastade de båda männen därifrån och uppgäfvo sitt sökande.

Under excellensen Brahes tid sägas några

MATSALEN MED REUTERHOLMS M. FL. PORTRÄTT.

danskar ha kommit öfver till Skarhult och erbjudit sig att framdraga skatten mot hälftenparten däraf. Brahe afslog dock anbudet. Skatten finns sålunda kvar ännu och ger anledning till spökerier. Så har brandvakten ofta sett en svart hund vid midnattstid springa öfver gården, och om vinternätterna hör man stundom en järndörr slås igen med buller och dån, ehuru ingen sådan finns i borgen.

En annan verkligt inträffad händelse, som berör skatten och dess sökande, har berättats oss af fröken von Schwerin, nuvarande ägarens syster. Den lyder: på den tid professor Ljunggren hade sina "Skånska herregårdar" under arbete, togos vyer af de olika slotten af artisten Richards. Denne vistades en tid på Skarhult och gaf friherrinnan von Schwerin undervisning i teckning. En natt drömde denna, att hon lät några arbetare gräfvä på en viss punkt af borggården, där hon tyckte sig veta, att skatten skulle ligga dold. Längre gräfvades karlarna förgäfvades. Men omsider stötte deras spadar mot ett hårdt föremål och tvänne små kors hittades. De fortsatte nu ifrigt sitt arbete och efter en stund kom ett litet skrin af järn i dagen. Friherrinnan von Schwerin hastade med sin skatt upp i slottet, där hon öppnade skrinet. Detta innehöll en mängd dyrbara nipper och prydnadssaker i guld och besatta med ädla stenar. En af de många ringarna tog friherrinnan och satte på sitt finger, där den passade fullkomligt. Vid frukosten omtalade hon sin dröm för Richards, som skyndade ner på gården — man höll just på med att lägga om stenläggningen. Han befallde arbetarna gräfvä på den plats, slottsfrun i drömmen tyckt sig ha utpekadt, och efter en kort stund fann man verkligt tvänne kors af järn,

Hårets affallande. En läkare, som sedan flere år i Stockholm behandlar speciellt hudsjukdomar, skriver följande: »Af alla i handeln förekommande medel, afsedda för behandling af de parasitära hudsjukdomar (seborrhé, mjäll o. d.), på hvilka hårets affallande i de flesta fall beror, känner jag intet, som vid anställda prof visat sig så verksamt och i så hög grad förtjänar användas som *Azymolstimulus* — —. Vid London-utställningen 1899 erhöi F. Pauli's *Azymolstimulus* guldmedalj såsom det bästa hårvatten.

Under läkarekontroll tillverkas F. Pauli's *azy-mol-tvål*, som med allt skäl kan rekommenderas till alla, såväl äldre som yngre med ömtålig hy och hud.

3 à 4 tum långa. Richards skyndade upp i slottet att visa fyndet, ifrigt att fortsätta gräfningen, men ägaren, baron von Schwerin, som kommit tillstädes, förbjöd detta. Korsen förvaras å slottet. — Enligt traditionen skall Skarhult brinna, om man söker efter den dolda skatten. — — — — —

Man återfinner vid Skarhult samma sägen som vid så många andra stora byggnader, den att borgen har lika många fönster, som det är dagar i året. I slottet finnes inalles ett 60-tal rum, hvilka af förra ägaren med stor kostnad inreddes och nu göra ett på samma gång elegant och hemtrefligt intryck.

I matsalen drager ett större porträtt i olja af ryska kejsarinnan Katarina II genast till sig våra blickar. Det är en skänk åt hofjägmästare von Schwerin vid en beskickning till Ryssland under tredje Gustafs dagar. Öfver buffeten hänger en af Angelika Kaufmann utförd större oljemålning af Reuterholm och vid dess sida ett porträtt af Lagerbring, hvartill maken finns i landtmarskalksalen — denna tafla är signerad: Breda. Alla dessa tre porträtter synas på interiören. För öfrigt prydas matsalens väggar af en mängd familjekonterfej, flere af Bredas mästarehand. Här stå äfven tvänne klockor i fodral, af hvilka den ena tillhört danske kungen Fredrik II och den andra är, förutom sin ålder, märkvärdig genom att den endast behöfver dragas upp en gång om året.

Taflor af sådana mästare som Tizian, Adrian van der Velde, Karel du Jardin, Molinær, van der Arlst m. fl., ge en prägel af ädel konstnärlighet åt röda rummet, beläget liksom matsalen och stora salongen i östra flygeln. Särskildt den nederländska skolan är representerad genom många vackra och dyrbara dukar.

I gröna salongen blicka oss till mötes de blida, själfulla dragen af den döda friherrinnan von Schwerin, — slottets förra härskarinnas, — på ett mästerligt sätt återgifna af den likaledes bortgångna begåfvade konstnärinnan Elisabeth Keijser. I detta gemak står äfven en större porträttbyst af kejsarinnan Katarina, — denna så väl som flere smärre dyrbara pjäser af ostindiskt porslin, hvilka befinna sig bland den stora samlingen af dylikt vi beundra i salongen, en gåfva till förutnämnde ambassadören friherre von Schwerin.

På nedre botten i mittelbyggnaden ligga baron von Schwerins enskilda våning, skrifrum, bibliotek, matsal etc. Slottets hela öfversta våning upptages af gästrum. I västra flygeln befinner sig tjänarepersonalens rum, köksdepartementet o. d.

Trädgården omgifver borgen i norr, väster och söder. Åt sistnämnda sida klänger sig en vinstock med mer än armtjock stam och grenar uppåt flygelns vägg. Karl XIV Johan har under den tid han var Skarhults ägare vid ett besök med egen hand planterat densamma.

Nuvarande ägarens far omskapade och förbättrade godsets jordbruk och arbetade med rastlös ifver på egendomens iståndsättande. Han lät jorden undergå laga skifte, omdanade de steniga fäladsmarkerna till bördiga åkerfält, planterade skog och uppförde nya solida åbyggnader och uthus. Hans son, friherre Werner von Schwerin, har härvidlag troget gått i sin faders fotspår. Han hör till de dugande, initiativkraftiga män, hvilka för sin orts bästa i den ena eller andra riktningen aldrig sky mödor och uppoffringar. Hans betydelse för sin ort ligger i hans energiska, oafslätliga sträfvanden för landthushållningens förkofran och höjande. För ingen af de frågor till höjandet af Frostabygdens välfärd

SKARHULTS KYRKA.

och kultur och dess framåtskridande, som under senare åren framkommit, har han visat sig liknöjd, och hvarje ny praktisk idé har alltid i honom kunnat påräkna ett säkert stöd. Också är "baron på Skarhult" den mest populäre och kände godsherrn i Frosta härad och för öfrigt långt utom dettas gränser bekant för sitt anspråkslösa, rättframma väsen och värderad af alla, som med honom komma i beröring.

RITARDANDO.

UR SPÄNDA brösthalf ett sjungande haf
svallar högt kring min sångarstaf,
lösa gå stormens vingar.
Hvad svindlande fart i min vilda seglats,
hvad jagande rytm, när min fortesats
lik bränningens bölja klingar?

Det är, som jag väckte skapelsens röst
och våldsamt slötes intill dess bröst
af världssmärtans vibrationer,
tills all dess skärande disharmoni
sig löser i ekande vårmelodi
från tider och generationer.

Ett tonstänk glittrar mot taktpinnen opp,
han hejdar körernas segerlopp,
som då hamnpiren brottsjön bryter.
Med blicken jag tar min skara i famn,
ackorden gunga, som lugnt i hamn
snäckan vid kajen flyter.

O, att jag så kunde sjunga till frid
all människovärldens rasande strid
och samhällets dissonanser!
Om ondskan somnar vid sångers ljud,
då skall jag tro, att där bor en Gud
i sång och lekande stanser.

PAUL NILSSON.

MELLINS FOOD af Läkarekåren erkändt bästa näringsmedel för barn och sjuka.

Finnes på Apoteken samt hos Specerihandlarna.

PROF gratis och franco från Axel Lennstrand, GEFLE.